

Vijesti

GLASILIC: J.N.O. Fronta ZA OKRUG ŠIBENIK

Broj 109

Šibenik, Nedjelja 7. januara 1945.

Godina III.

Obljetnica atentata na demokraciju

Povodom 24 godišnjice „Obznane“

Pred četvrt vijeka, u času svog ujedinjenja u zajedničku državu, južnoslavenski narodi bili su na najboljem putu da svoju domovinu urede kao dom pune slobode, socijalne pravde, kulturnog i ekonomskog napretka i blagostanja. Pobjeda socijalne revolucije u Rusiji nad carizmom i u druženom reakcijom; pobjeda zapadnih demokracija — Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i Francuske — nad njemačkim imperijalizmom, oduševile su sve narode svijeta, dale su potstrek stoljetnim nadanjima puka. Ni južnoslavenske narode, tako fanatički odane velikim idealima slobode i pravice, nije mimišao svjetski val napretka. Seljačke i radničke mase i Hrvata i Srba, kao i ostalih naroda Jugoslavije, počele su pozitivno reagirati na glas čitavog čovječanstva. Reakcionarne snage, iz računa velikosrpske, a inače prije svega: protivdemokratske, militarističke, i monarhističke, bile su, doduše, na vladi i upravi zemlje, ali to je bila posljedica jedne pokvarenjačke politike, koja se htjela intabulirati, hipotekom »zasluga i žrtava«, za vječna vremena nad južnoslavensku državu, a ne rezultat stvarne snage u narodu. To se vidjelo najbolje prigodom prvih općinskih izbora, kad su reakcionarne stranke neslavno propadale u svima gradskim općinama, u korist ljevice. No najstrašnji svoj poraz dobila je reakciarna klika na izborima koji su obavljani za Ustavotvornu Skupštinu Jugoslavije 28. studenoga 1920. u čitavoj zemlji. Stranke opozicije dobile su tri petine svih poslaničkih mandata. Komunistička partija Jugoslavije, koja nije imala ni jednog svog pretstavnika u privremenom južnoslavenskom parlamentu, došla je u Konstituantu sa 59 svojih poslanika kao pretstavnica radničke klase uopće, te crnogorskog i makedonskog naroda napose, zadrživši u Crnoj Gori i Makedoniji većinu poslaničkih mandata. U užoj Hrvatskoj zadobila je »natpolovičnu većinu poslanika dotad tagateljirana Radićeva Hrvatska republikanska seljačka stranka, svega 49 mandata. Bosanski i makedonski Muslimani poslali su u Skupštinu 38 svojih poslanika, južnoslavenski agrarci-zemljoradnici 36, izabranih većinom u Bosni i Srbiji. Izabrano je i 9 socijaldemokrata, nekoliko republikanaca, 28 hrvatskih i slovenskih katoličkih poslanika. Da reakcionarne vladine stranke nisu među sobom podijelile vojvodanske poslaničke mandate, ne priznavši pravo glasa neslavenskim narodnim manjinama, ne bi im nikako, ni sa kupljenim glasovima poslanika bosanskih i makedonskih Muslimana, uspjelo donijeti Vidovdanski Ustav.

Toliki izborni uspjeh seljačkih i radničkih masa, osobito komunista i republikanaca, razbjescio je reakcionarne stranke, koje su u njemu opravdano nazrele konac pašovanja u zemlji.

Stoga su odlučile da svim raspoloživim snagama policije i vojske, i cjelokupnog državnog aparata, spriječe trijumfalni put mlade južnoslavenske demokracije prema vlasti. Trebalo je, u tu svrhu, staviti van zakona većinu državljana, proglasiti tu većinu anti-državnom. I to je, gaženjem svih obzira i samih zakona, na koncu i učinjeno.

Radikalno-demokratska vlada Miljenka Vesnića izdala je 29. prosinca 1920. jedno rješenje pod naslovom »Obznana«, kojim je, u formi javnog oglasa, stavljena izvan zakona i raspuštena Komunistička partija Jugoslavije sa svima svojim političkim, kulturnim, ekonomskim i sindikalnim organizacijama. Zaplijenjen je imetak tih organizacija, zatvoreni su i predani vladinim miljenicima Radnički domovi, zabranjena je brojna štampa partije, uhapšeni su svi njezini vođe — čak i neki koje je štiti poslanički imunitet — i na hiljade njezinih pristasa, zabranjeni su sastanci i zborovi njihovi. Vlasti i pojedinci poletješe da mukom stečena radnička prava osjetljivo prikrate, te da pogoršaju ionako nezavidne uslove rada. Skupa s komunistima gonilo se, na osnovu »Obznane«, sve napredne i slobodoljubive pokrete, a osobito narod Makedonije i Crne Gore. Stegnuta je i podvrgnuta policijskom strogom režimu sva sloboda štampe, zborova, dogovora i koalicije u čitavoj državi, na štetu njezinog blagostanja. »Obznana« Vesnićeve vlade prvi je čavao zabijen u lijes Jugoslavije 1918. — 1941. Prvi su došli pod udar reakcije komunisti, kao najslobodoljubiviji i najnapredniji pokret. Za njima su, uvijek na osnovu »Obznane«, počela progona Makedonaca.

Sa vrha državne vlasti počele su se stvarati prve fašističke organizacije, koje su sa oružjem u ruci napadale seljački i radnički narod. Tkzv. »bijele garde« u Bosni, Orjuna u Dalmaciji, Sloveniji i Vojvodini, s oružjem koje su im stavljale na raspolaganje policijske i vojničke vlasti, počele su »braniti državu«, od »antidržavnih elemenata«, od velike većine naroda. Započela su masovna batinanja, progona, silovanja, pljačke, ubistva u samim policijskim zatvorima.

Nepriistrana povijest označit će »Obznanu« kao sudbonosnu prekretnicu u životu Jugoslavije, koja je otada počela srljati u sunovrat. Rasulo koje je dojučerašnja, bivša Jugoslavija, doživjela u travnju 1941. g., nije došlo samo od sebe ili odjednom. Pripremano je od svoga početka destruktivnim radom cjelokupne reakcije u zemlji, udarena mu je osnova Vesnićevom »Obznanom«. Danas, nakon skoro četvrtine vijeka od dana njezina proglašenja, pamteći dobro sve zlo koje je ona donijela i sve žrtve koje je ona nametnula narodu, naši je narodi pribijaju na sramotni stup da se ne zaborave ni ljudi ni djela koja su za toliko godina ometala napredak južnoslavenskih naroda.

U Podravini naše su jedinice snažnim bočnim napadom odbacile Nijemce. Tako su propali višednevni napadi neprijatelja u cilju da osvoji naš mostobran na Dravi.

U Sandžaku naše i albanske jedinice oslobodile su Bijelopolje. U istočnoj Bosni oslobođen je rudnik Vareš.

Iz izvještaja Vrhovnog štaba NOV i POJ za 6. januara:

Beograd, 7. januara 1945. U Podravini, u pravcu Virovitice, snažnim bočnim napadom naših jedinica neprijatelj je odbačen na zapad. Tako su propali višednevni pokušaji neprijatelja da ugrozi naš mostobran na rijeci Dravi. Na sektoru Donji Miholjac-Đurđevac neprijatelj je više puta napadao bacivši u borbu veći broj tankova. Naše jedinice vrše jake protunapade. U bojovima ubijeno je 150 Nijemaca, uništeno 5 tankova i 6 kamiona. U Srijemu odbijen je neprijateljski po-

kušaj da pređe rijeku Bosut. Naše jedinice snažnim protunapadom odbile su neprijatelja i forsirale Bosut. Ubijeno je 150 Nijemaca, uništena 2 tanka i 5 kamiona. Zaplijenjeno: 2 kamiona, veće količine pušaka i ratne opreme.

Na komunikaciji Sokolac-Vlasenica borbe i dalje traju. U dolini Lima naše i albanske jedinice oslobodile su Bijelopolje.

U dolini rijeke Une na otkjaku Donji Lapac neprijatelj je preduzeo snažni protunapad. Borbe su u toku.

GOVOR PRETSJEDNIKA ROOSEWELTA CILJ KOJEM MI I NAŠI SAVEZNICI TEŽIMO JEST DA POŠTUJEMO PRAVO SVAKOG NARODA DA SEBI IZABERE ONAKOVO UREĐENJE KOJE ODGOVARA ŽELJI ČITAVOG NARODA.

Washington, 6. januara — Gospodin Roosevelt održao je danas poslije podne govor pred američkim Kongresom. U svome opširnom govoru pretsjednik SAD -a dotakao se svih međunarodnih pitanja. On je između ostalog kazao:

»Godina 1945. možda bi mogla da bude godina najvećeg pothvata u historiji čovječanstva i mogle bi da završe vojne operacije u Evropi i da se koncentrišu sve osvetničke snage protiv Japana. Godina 1945. mogla bi da donese početak jedne nove mirne organizacije svijeta.

Htio bi da stavim neke primjedbe protiv neprijateljskih manijačkih namjera koji stvaraju razlike između nas i naših saveznika. Postoje neistinite davolske glasine protiv Rusa, protiv Britanaca, kao i naših američkih komandanata. Svi ti glasovi imaju istu tvorničku marku — made in Germany. Mi ne možemo zaboraviti herojstvo

branilaca Moskve, Lenjingrada i Staljingrada, mi ne možemo zaboraviti velike sovjetske ofenzive, koje su razbile njemačke snage.

Pretsjednik Roosevelt zatim nastavlja:

»U ovom ratu stavljeno je sve na kocku, sve što imamo i posjedujemo uloženo je u veliku bitku. Mi ne sumnjamo u pobjedu. Mi i naši saveznici znamo i znati ćemo cijeliti cijenu naše pobjede.«

Govoreći o njemačkoj ofenzivi, pretsjednik Roosevelt je kazao:

»Sadašnji očajnički napad Nijemaca imao je očigledno za cilj da prekine naše veze na zapadu. Njihov napad trajao je dva dana. Od onda smo preuzeli inicijativu u naše ruke i prisilili neprijatelja na povlačenje. Neprijatelj bi mogao izvršiti još koji očajnički pokušaj da bi usporio naše napredovanje. Mi ćemo nastaviti sa napadom sve dok ga ne porazimo.«

BORBA U BUDIMPEŠTI PRED ZAVRŠETKOM

CRVENE TRUPE UNIŠTAVAJU SVAKODNEVNO NJEMAČKA UPORNA MJESTA I SADA DRŽE GOTOVO ČITAV GRAD U SVOJIM RUKAMA. SJEVEROZAPADNO OD BUDIMPEŠTE SOVJETSKE SU TRUPE USPIJEŠNO ODBIJALE JAKE NAPADE NJEMAČKE PJEŠADIJE I TANKOVA I U JUČERAŠNJIM BOJEVIMA UNIŠTILE 130 TANKOVA.

Moskva, 7. januara 1945. Sovjetski Informbiro javlja: U bojovima za 6. januara naša vojska nastavljaajući bojeve za uništenje opkoljene neprijateljske grupacije zauzela je 183 gradska bloka. U bojovima za 6. januara naše su trupe zarobile 1.630 Nijemaca i Mađžara.

Sjeverozapadno od Budimpešte naše su trupe odbijale krupne napade ne-

prijateljske pješadije i tankova nanijele mu velike gubitke u ljudstvu i tehnici.

Na svim bojištima ukupno je uništeno i oštećeno 130 njemačkih tankova.

SOVJETSKA UNIJA PRIZNALA JE PRIVREMENU VLADU POLJSKE

Moskva, 6. januara — Tass — Vlada Sovjetskog Saveza primila je molbu privremene vlade republike Poljske o uspostavi diplomatskih odnosa između privremene vlade republike Poljske i vlade Sovjetskog Saveza. Sovjetski Savez, vjeran načelima Atlantske povelje, imeđovao je svoga ambasadora kod vlade republike Poljske.

Sovjetski Savez priznao je time privremenu vladu republike Poljske kao zakonitog pretstavnika poljskog naroda.

- ŽENA DRŽI TRI ČOŠKA KUĆE -

Mi ćemo to dokazati -, rekla je na konferenciji AFŽ-a jedna delegatkinja

Na zadnji dan 1944. god. sastale su se u Narodnom kazalištu pretstavnice žena šibenskog kotara i raspravile mnoga pitanja u vezi izvršenog i budućeg rada.

Stizale su iz raznih sela, po čiji zimi, u narodnim nošnjama, pod hrvatskim i srpskim zastavama na kojima se blistala crvena petokraka. Došle su na svoju i kotarsku konferenciju, u oslobođeni i napačeni grad, pune ljubavi i odanosti NOP-u, slobodi i domovini.

Konferencija je počela u 2 sata poslije podne. Nakon što je izabrano radno predsjedništvo uzeo je riječ drug Ljubo Jurić, tajnik kotarskog JNOF-a, koji je pozdravio antifašistkinje našeg kotara i prikazao položaj žene u prijašnjem režimu, u staroj Jugoslaviji, i danas u demokratskoj i federativnoj Jugoslaviji.

U ime kotarskog NOO-a govorio je tajnik kotarskog, drug Zvonko Petrina. On ističe aktivnost žena u ovoj četverogodišnjoj borbi i kaže: „I žene su pošle rame uz rame sa muškarcima, putem slobode, kojim nas je povela Komunistička Partija. S punim pravom žene su danas zastupane u NOO-ima kao i muškarci. One su to svojom borbom zaslužile i nitko im ne može uskratiti“.

Drugarica Milka Pauk, član kotarskog USAOH-a, pozdravlja naše majke i sestre u ime omladine i kaže: „70 do 75 po sto omladine nalazi se u redovima NOV-a. Omladina je ona, koja je najviše žrtvovala u ovoj borbi. Na II kongresu USAOJ-a mi smo se zakleli drugu Titu, da ćemo ispuniti sve zadatke koji se pred nas postavljaju. U obnovi i izgradnji države bit ćemo prvi“.

Vica Grubišić pozdravlja okupljene pretstavnice u ime borbenih žena Šibenika: „Najsretniji je dan za nas, dan, kad smo uspjele sjediniti grad i selo (Živjelo jedinstvo sela i grada!). Naša borba je zajednička i naš rad mora biti uzajaman. Naš grad se izmijenio. Teško nam je u gradu, kao i vama na selu, ali, kao što smo se žrtvovala pod Talijanima i Nijemcima, i sad ćemo dok ne izgradimo državu. Naša zemlja je porušena i opljačkana. Svim silama ćemo nastojati da ju obnovimo što prije“ završava burno pozdravljena drugarica Grubišić.

Zatim drugarica Anta Maglica čita referat: „Uloga antifašističkih žena u izgradnji države“.

Nakon pročitano referata u diskusiji sudjeluju mnoge drugarice. One su govorile o svojoj aktivnosti i požrtvovnosti, usprkos zlostavljanja i nasilja okupatora.

Marija Škorin iz Primoštena kaže: „Na stotine žena općine Primošten-Rogoznica išlo je u karavanu i prenašalo hranu i municiju NOV-u, prolazeći na dohvat neprijateljskih bunkera.“

— Pa ne samo to! Dosta žena naše općine se bori s puškom u ruci, u redovima NOV-a. Mnoge, koje su ranije bile nepismene preko Odbora AFŽ-a, osposobile su se da rukovode i riješavaju državna pitanja“.

Lica žena se žare kad iznašaju rezultate takmičenja. Svaka od njih nastoji da što više doprinese NOP-u, i da što svjetlija čela izade pred I kongres antifašistkinja Hrvatske. Pretstavnica općine Jadrtovac kaže: „Kongres je pred nama. Spremajući se za nj, izradile smo 12.125 nadnica za NOV-u i partizanske obitelji“.

Kad govore o patnjama, o nasilju okupatora i domaćih izdajnika, žene su ozbiljne, i glas im je siguran. — Zaklali su mi muža pred mojim očima, ali se nisam pokolebala — rekla je pretstavnica popaljenih Bilica.

Koliko literature, municije i medikamentata su pronijele iz grada na položaje, koliko su ranjenika udomljavale i rane im povijale, sve su to odrazi borbenosti, ljubavi i odlučnosti kojima su žene kotara Šibenik prigrllile NOP od samog njegovog početka.

I u izgradnji države naše žene prednjače i one će nastaviti takvim radom. Pretstavnica iz Krčulja (Primošten) kaže: „Stara poslovice veli—žena drži 3 čoška u kući. - Da je to zaista tako, mi ćemo dokazati i pri izgradnji države.“

Nakon završene diskusije biran je uži Odbor AFŽ-a za kotar Šibenik. Jednoglavno su izabrane: Marija Škorin pretsjednica, Anta Maglica tajnica i Janja Rak blagajnica.

I z našeg okruga

Naša omladina i naše žene na poslu

Grebaštica, 5. januara — Omladina i žene Grebaštica kroz prošli mjesec decembar popravili su 5 kuća za stanovanje i 6 gospodarskih zgrada koje je okupator zapalio. Usprkos lošeg vremena žene i naši mladi takmičili su se u poslu i nisu napustili rad dok kuće nisu bile sposobne za stanovanje.

Vrpolje, 5. januara. — Žene i omladina iz Vrpolja posjetili su ranjene borce u šibenskoj bolnici i predale im: 23 kg zelja, litru mlijeka i 6 pari vunjenih čarapa.

Šibenik, 5. januara — Pioniri na našem kotaru, osim škole, obavljaju razne domaće i poljske poslove. Osim toga oni sakupljaju čaure od metaka, i kosti od kojih se pravi sapun. Zadnji mjesec dana na kotaru Šibenik sakupljeno je oko 1000 kg kostiju i 200 kg čaura.

Pionirski sastanci održavaju se vrlo često, bilo u školama ili u domovima. Raspravljaju se razna aktuelna omladinska pitanja, pišu se članci za zidne novine i dopisi za štampu.

Đevrske, 5. januara. — Prošlih dana održano je ovdje omladinsko savjetovanje.

Drug Ljubac Dobrić pročitao je referat o II. kongresu omladine Jugoslavije, poslije čega je nastala diskusija. Omladina Đevrsaka poradiće svim silama da okupi sve one omladince, koji su do danas ostali izvan omladinskih organizacija i nastojat će da se jedinstvo omladine što više učvrsti.

Bilice, 5. januara. — Iako je selo Bilice teško postradalo od okupatora, omladina ne će da zaostane za ostalom omladinom

šibenskog kotara, već koristi svaku priliku da pomogne svojim ranjenim drugovima borcima. Prošlih dana jedna omladinska delegacija posjetila je u šibenskoj bolnici ranjene drugove i predala im maleni, ali dar od srca: 50 kg kupusa, 15 l mlijeka, 5 l ulja, 50 cigareta, 4 paklića cigaret-papira i jednu litru rakije.

NAŠ NAROD SVOJOJ VOJSCI

Jadrtovac, 5. januara. — Pored domaćih i poljskih poslova stanovništvo naše općine u svakoj prilici pomaže NOV-u. Kroz prošli mjesec naročito je izradio 191 ljudsku i 10 kolskih nadnica.

Obiteljima čiji su članovi u vojsci također se pomaže u radu. U razdoblju od mjesec dana izrađeno je 660 nadnica, od kojih 200 sa kolima.

Dubrava, 5. januara. — Tokom posljednje kampanje na općini Danilo - Dubrava sakupljeno je: 1.170 l vina, 222 l rakije, 300 kg prosa, 289 kg žita, 134 kg kukuruza i 194.921 Kuna.

Zečevo (Skradin), 5. januara. — Prošlih dana žene u Zečevu sakupile su i predale NOV-u: 50 l vina, 10 l rakije i 70 kg kukuruza.

SAKUPLJAJU SE KOŠČICE OD MASLINA

Šibenik, 5. januara. — Narodne vlasti skrenule su pažnju uljarnama na našem kotaru za sakupljanje i spremanje maslinovih koščica. U tom smislu u uljarni u Grebašticu do sada je sakupljeno 4 555 kg koščica.

PODJELA HRANE

Jadrtovac. — Najsiromašnijim na općini podijelio je općinski NOO 1968 kg pure, a svima 1017 kg soli.

GRETHEN

Video sam mnogo švapskih lisnica. U jednom delu devojčure i adrese bordela, u drugom (Fric je uredan, on neće pobrkati) fotografija plave Nemice sa okruglim porcelanskim očima. To je Fricova supruga frau Miler ili frau Smit. Ponekad mesto žene Fric ima verenicu. Ta verenica može da ima pola tuceta dece, ali zato što se Fric nije sa njom venčao, zove je »verenicom«.

Na prvi pogled Grethen je dobroćudna plava damica. Ustvari to je prava ajkula. Bez Grethen Fric ne bi znao šta da radi u Parizu. — Grethen mu je davala poleta: »Pljačkaj!« Grethen je muza pljačke. Fric koji »nabavlja« kobasice u Krasnodaru, posvećuje svoj plen Gretici. Kada Hitler u minhenskoj krčmi proslavlja pljačku i hvali se da su Nemci opljačkali Ukrajinu, na njegova usta govori plava, mlitava i nezajažljiva Grethen.

Ko zna šta sanja neka frau Kvačke u Svinemindau. Pisma Nemcima puna su najneobičnijih molbi. Jedna glupača koja živi u Kolbusu, piše mužu: »Ako možeš, nabavi mi haljinu ruske plemićke s perlama, — videla sam u »Ilustrirte«, nosiću je mesto ogrtača«. Druga je poželela »kapu ruskog

kozaka za našeg mališana«. Traže ptičje mleko, ničega se ne libe i oduševljeno pišu: »Tvoj paketić bio je vezan krasnim kanapom. Molim te, vezaj uvek pakete dobrim ruskim kanapom«.

Plavooke sanjalice imaju basnoslovan apetit. Marta Zimel piše vereniku: »Čokoladu sam ostavila za malog, a slaninu i med pojela sam odjedanput, a nisam ni primetila«. Dražesno živinče koje je kadro, čak i ne primetivši, da proguta slaninu s medom!

Frau Troj poučava muža: »I ja sam proživela tešku zimu. Pišeš mi da je kod vas tropska vrućina, ali ipak pomisli na zimu i na mene.« Šta je za tu ženu rat, krv, smrt. Njen muž je odavno poginuo kod Voronježa, a ona još uvek sanja o vunennoj bluzi. Druga Grethen, frau Salpeter, traži da joj muž pošalje iz Staljingrada »elegantno kupaće kostimče«. Ta osoba je pisala: »Frau Kučenojter predala mi je tvoj veliki paket. U njemu je bio lastiš. Mnogo sam se obradovala. Dobro što si poslao sinog šećera, mogu napraviti tortu. Ne zaboravi da su mi potrebne letnje cipele broj 38. Paket sa srebrnim servisom za kafu, primila sam i stavila u orman.

Danas sam obukla novu haljinu od ruskog materijala i plavi slamni šeširić. Pred tobom je tvoja mala ženica, koju si smatrao tako dražesnom...« Glupača, njen muž trune u ruskoj zemlji, a ona koketno šapuće: haljinica, šeširić, ženica. Ona još misli na »elegantno kupaće kostimče«.

One obožavaju tepanje. Grethen zove muža »mužić«, »moje zlato«, »moje malo zlato«. Sebe ne zove drukčije nego »tvoja mala«, »tvoja ženica«, »tvoja lutkica«. I za tih slatkih reči krije se bezdušni i okrutni gad. Frau Ana Ziger piše iz Prencclau: »Ruse možeš ubijati bez griže savesti, čak i decu, zato što će od svakog ruskog deteta postati zverski boljševik«.

Nemac Fridrih Smit mučio je u Budjovki nevine ljude i trgovao odelima streljanih. Žena Fridriha Šmita, Hristina, gledala je na taj »rad« kao na unosan posao. Muž je zapisivao koliko je devojaka tukao i ubio, koliko je kobasica pojelo. Hristina je također vodila tačan račun: »Pakete pod brojevima 159, 160 i 161 primili smo. Velika ti hvala, naročito za kobasicu... Dakle, pošiljke do broja 161 primljene su, a sledeće do broja 166 još nisu stigle. Nadamo se da će ubrzo stići. Navodim brojeve pošiljki koje još nisu stigle: 69, 70, 71, 98, 125, 134, 139, 154, 155... Devojičice se strašno raduju što su dobile cipele...«

U Nemačkoj su otvoreni naročiti kursevi »za spremanje rukovoditeljki u Ostlandu«. Na kursovima se spremaju Nemice za ob-

računavanje sa seljcima Ukrajine i Belorusije. Zvanično su u programu nevini predmeti: mlekarstvo, nega bolesnika, voćarstvo. Ali jedna od budućih »rukovoditeljki« Hilda Grim piše svome vereniku: »Dakle, kroz tri nedelje videću zagonetnu Rusiju. Ovdje su nam mnogo šta objasnili. Onima koji imaju šlake živce, nije tamo mesto. Znam da ću savladati taj zadatak. Ne mari što mi je dvadeset godina i što sam za tebe tvoja »sirota mala«, ja dobro pucam i Rusi, te bradate zveri drhtaću preda mnomi«.

Nikoga ne vole čak ni svoje Fricove: Gerden Hap piše mužu: »Razume se, neću da ti prebacujem, ali znaj: ono što sam ti poslala, sebi sam uskratila. Ti kao muž moraš to znati. Nema šta — ljubav! »Ženica« je poslala »mužiću«, »zlatu«, tri lepinje i brzo dodaje: to sam sebi uskratila, — da bi on jeo i osećao svu plemenitost frau Hap. Ela Majer referiše mužu: »Sakrila sam od mame da sam primila paket. Nema smisla da ih mazim!« A evo kako Grethen odgovara na Fricove žalbe: »Pišeš da je kod vas pravi pakao, Ti vidiš uvek samo ono što se tebe tiče. Ni nama ovde nije lako«. Hitler je govorio da je odnegovao generaciju Nemaca koji liče na mlade zveri bez savesti. Kakvi su Fricovi takve su i Gretice. Za te egoistične, tupe žene ne možeš naći drugu reč do bezočnosti.

Dabome, one mnogo vole da pevaju ro-

REGULATORNI PLAN ŠIBENIKA

Narodno-oslobodilački odbori kao organi narodne vlasti, uz saradnju javnih ustanova, a podpomognuti masovnim učesćem naroda, neposredno su pristupili u oslobođenim krajevima podizanju i konsolidaciji općeg narodnog života.

Kako su, uslijed nezapamćenog haranja i krvavog pustošenja okupatora i njegovih pomagača, naši krajevi temeljito porušeni, to se ne može odjednom svemu doskočiti, već se mora praktikovati postepeni, etapni rad.

Taj se postepeni rad uglavnom dijeli na pomoć i obnovu. Pod pomoći razumijevaju se one najhitnije, prve potrebe, na ostvarenju kojih su u oslobođenoj Dalmaciji, kao i u našem gradu, sada upravljani svi naponi i sva briga N.O.O.-a, a to su: hrana, ogrijev, odjeća i obuća, stan i lijekovi. Ovdje spada takodjer i organizacija obrade zemlje za narednu žetvu i berbu, mjere za spriječavanje daljnjeg smanjivanja stoke, uvođenje ribolova, nastojanja da prorade obrti, industrija, te ustanove, zavodi i poduzeća javne službe, kao: osvjetljenje, vodovod, bolnice, transport, škole i slično, — ukoliko nisu u pitanju opsežnije rekonstrukcije ili nove gradnje.

Obnova obuhvaća mjere za uspostavljanje i unapređenje privrede u cjelini ili, kako se kaže za prebačaj privrede na mirnodobski kolosjek. Granica između pomoći i obnove teško se daje odrediti, pošto se i sama pomoć može smatrati početnim i sastavnim dijelom obnove. Stoga, uporedo sa ukazivanjem prve i neposredne pomoći narodu, treba pristupiti i izradbi planova za obnovu narodne privrede u čitavom njezinom kompleksu, odnosno za izgradnju života zemlje uopće. Pritom treba paziti da se i sami radovi prve pomoći usklade sa planovima obnove ili, barem, treba nastojati da se oštro nebi kosili s njima.

Jedna od najvažnijih komponenata predstojeće obnove je izgradnja naših porušeni gradova i popaljenih sela. Poznato je, da su u staroj Jugoslaviji gradovi kronično trpjeli od nedostatka javnog konfora, a građevine su se izvodile bez sistema i po načelu »ko da više«.

(Nastavit će se)

IZ ŠIBENIKA

Tri dana i tri noći
udarničkog rada
naših radnika

Naš grad je teško stradao uslijed zračnog bombardiranja i neprijateljskih razaranja (špengovanja). Mnoge zgrade, većina u gradu, ili su porušene ili su unutar demolirane.

Hotel „Krka“, najveći i najbolji hotel kojega smo imali, doživio je tešku sudbinu. Jedno zbog toga što su u njegovoj blizini pale mnoge bombe, a drugo i radi toga što su u njemu stanovali Nijemci. Bez stakala, napukli zidovi i štopovi, uništena kanalizacija i rasvjeta.

Uglavnom, zgrada neprikladna ni za ured, ni za stanovanje.

Zgradu je trebalo žurno osposobiti i dovesti u red.

Tri dana i tri noći udarničkog rada. Uz ledeni fijuk bure orila se „Krkom“, od strehe do verande, pobjednička pjesma rada. Oko sto radnika radilo je svoj posao neumorno i sa ljubavlju. Takmičili su se među sobom zidari, sa stolarima, električari i instalateri sa mehaničarima i bojadarima. Naše žene također nisu zaostale, njih je čekao isto tako zamašan posao - i one su ga udarnički izvršile.

I poslije tri dana, od demolirane zgrade sa 50 soba i dvjema velikim verandama, te prostranim kuhinjama, gledamo „Kрку“ obnovljenu i sposobnu da odgovori potrebi kojoj je namjenjena.

Radnici — udarnici gradskog tehničkog odjela izvršili su u tri dana i noći, ono, što bi i u normalnim prilikama bilo teško u 15 dana.

Ali, radili su svijesno i partizanski; vrijedno pohvale.

Pušteno je u prodaju 300.000 cigareta

OKNAPROD je prošlih dana pustio u prodaju 300.000 cigareta. Skorih dana razdijelit će se manja količina žigica. Pola vagona smokava podijeljeno je građanstvu uz cijenu od po 1.600 Kuna kg. Za vrijeme Božića izdano je 6.000 kg mesa stanovništvu Šibenika i otoka.

Škola treba da odgoji omladinu svijesnu i sposobnu, koja će služiti narodu i čuvati tekovine naše borbe

Odmah po oslobođenju našeg okruga organi narodne vlasti intenzivno su pristupili radovima i pripremama za otvaranje osnovnih i srednjih škola u Šibeniku i cijelom okrugu. Ovaj rad imao je svoj uspješni završetak u mjesecu decembru. U drugoj polovini decembra otvorene su škole na cijelom području šibenskog okruga. Skoro u svim selima našeg okruga rade sada škole, a u samom Šibeniku rade 3 osnovne škole, gimnazija, učiteljska i trgovačka škola.

Za vrijeme trogodišnjeg pašovanja okupatora mnoga sela našeg okruga su ili potpuno ili djelomično popaljena i uništena. Školske zgrade su velikim dijelom stradale. Od 41 državne školske zgrade na teritoriju okruga spaljeno je ili demolirano 27 školskih zgrada. Školski namještaj je stradao još više nego zgrade. Njega su fašisti nemilosrdno uništavali, palili i lomili.

Narodna vlast je veliki broj tih zgrada već osposobila za rad uz jaku podršku cijelog naroda i naših organizacija JNOF-a, AFŽ-a i USAOH-a. S istim onakovim oduševljenjem, kojim je pred tri godine prihvatio borbu, narod sada radi na obnovi svojih kuća, a u prvom redu svojih škola. Sva sela, a osobito ona koja su po prvi put dobila škole, ne mogu da izraze svoju radost i spremna su da ukažu svaku pomoć školi i učitelju. Divan primjer požrtvovnog rada i ljubavi prema školi pruža selo Raslina. Već odavno potpuno, do temelja, spaljeno selo, narod je odmah poslije oslobođenja počeo da obnavlja. Prvo što su učinili bilo je da jednu zgradu osposobe za školu. Danas Raslina dobija prvi put svoju školu,

pravu narodnu školu, koja će uporedo s drugima prosvjećivati i odgajati djecu u pravom narodnom duhu.

Stručni i pomoćni učitelji iako još u nedovoljnom broju, iako u teškim uslovima rada, trude se svojski da dobro obavljaju svoj posao, da korisno služe svom narodu.

U samom Šibeniku otvor osnovnih i stručnih škola uslijedio je u drugoj polovini mjeseca decembra. Dok su roditelji i učenici nestrpljivo očekivali da škola počne, dotle su se popravljale zgrade, održavale konferencije s nastavnicima, sastanci sa roditeljima i vršio se upis. Sav taj posao obavljen je prilično brzo i došao je dan radosti — otvor škole. To je poslije oslobođenja bila sigurno najveća radost za cijeli Šibenik, a naročito za našu omladinu.

Danas na šibenskog okrugu radi 61 osnovna škola, dok ih je za vrijeme Jugoslavije bilo svega 52. Na njima rade 122 nastavnika, a škole pohađa oko 5337 učenika. U srednje škole upisano je 787 učenika, a predavaju 34 nastavnika.

Sve škole rade u jednoj zgradi. Škola je započela. Rad se od vija dobro, ali još ima mnogo poteškoća koje treba savladati. Treba upornog rada i žrtava da se naše mlado školstvo ojača i podigne da bi potpuno udovoljilo velikim zadacima koji pred njim stoje. I nastavnici i učenici, svijesni svojih dužnosti prema svom narodu i državi, učinit će sve što od njih bude tražila narodna vlast za dobro i napredak naše nove narodne škole, koja treba da odgoji omladinu, koja će svim svojim silama i sposobnostima služiti svom narodu i čuvati velike tekovine naše borbe.

D.

manse o »nemačkoj ljubavi« i »nemačkoj vernosti«, a spariće se sa prvim prolaznikom. Nemačke novine pune su saveta. »Ne treba zaboraviti na čistotu nemačke rase«. Ali Greticu su vaspitavali kao rasnu kravu. A svetu još nije poznata krava koja se brine o čistoti svoje rase. Frojlajn Gustl Bop piše: »Da, dragi moj, ko je pozvao tvoju Gustl tako kasno uveče na kupanje? Jedan zgodan železničar, ali ne dopada mi se«. Dva Grethen još birati ali vojnik Hans Klajn, koji je bio na odsustvu, javlja svome prijatelju: »Spavati sa ženom vojnika na frontu, to je kod nas najobičajnija stvar, ne moram je čak ni čestiti ili moliti«. Esesovac Vilfred Rabe, koji je poginuo kod Lenjingrada, saznao je šta znači Gretina vernost; neposredno pred smrt dobio je pismo od svog kolege: »Tvoja bivša verenica sprijateljila se s jednim Francuzom. Izjavila mi je da nema smisla čekati Nemca, ima bolji izlaz«. Grethen piše iz Koblenca kaplaru u Raugausu: »Medu ženama vojnika koji su na frontu poznajem osam trudnih, i pri tom jedna se spandala sa činovnikom koji izdaje pomoć, a druga je uspela sa dva Italijana, pa ni sama ne zna ko je otac«. Ove plavooke vile nisu samo bludnice, one su i strašljive. Nisu videle ni neprijateljsku vojsku ni partizane, pa ipak drhte od straha. Koga se boje? Golorukih ratnih zarob-

ljenika, stranih robova. Gilherd koja živi u Zihelbertu žali se vereniku: »Juče sam se uplašila. Probudim se noću i čujem — neko strašno viče. To je bio neki Poljak... Uveče neću nikada izlaziti sama...« Ovu Gilherd ne teži čak ni to da su Nemci u Zihelbertu obesili Poljaka. Piše da nije stigla da vidi kako vešaju, — »nisam imala vremena«, i dodaje: »Opasno je ići po ulici«. Johana Rohe se boji, ali ne Poljaka, nego Rusa. Ona piše iz Vajsenfelsa: »Svake nedelje pojavljuju se ovdje odbegli Rusi. Bojim se čak da idem po seno. Uhvatili su ih i kako su ih batinali gumenim palicama!... Pored toga odbeglo je dvoje ruske dece od 8 godina«. I Johana ponavlja: »Bojim se«. Da, ovo debelo i pakosno živinče boji se osmogodišnje dečice! A Erika Kracer se dere: »Danas su tri žene pošle u šumu, da beru jagode i videle odbegle Ruse. Žene su otrčale po policiju... Jedna je žena uveče otišla u baštu, a jednom se pomolila nečija ruka i uhvatila je za nogu. Žena je bila izbezumljena od straha, ostavila je sve i pobjegla...« Da to možda privedenja noću ne jure Nemice, ili seni ubijenih, u čije su se krpe Grete obukle?

Lako je zamisliti kako se Nemci ponašaju za vreme bombardovanja. Evo pisma vahnajsteru Hansu Linglingu od njegove supruge iz Kelna: »Jedino moje, drago, dobro i verno zlato! Molim te, dragi, nemoj da se plašiš! To je više nego strašno! Du-

šo, to je užas. To je poslednji obračun! Ne mogu prosto verovati da uopšte postojim. Nećeš mi poverovati, ali kada mislim noram plakati, plakati i opet plakati. Dragi moj mužu, neshvatljivo je kako je tvoja ženica još živa!... Strahota! Zamisli, Hansi, moja bunda postala je žrtva rata i novi štof izgoreo je kod krojačice. Da dragi moj mužiču, tako je to kod nas! Ako sada dođeš, neću čak moći da te dočekam na stanici, jer stanice više nema... Ah, zlato, kad bi mogao biti ovdje! Moram sama proživljavati ovaj užas... Ko zna, možda ćeš ubrzo primiti moj telegram da sam bez krova. Onda svakako dođi. Da, zlato moje, s tim da računamo! Za sada sam zadovoljna što sam sačuvala život... Tako kuća zbog propale bunde među ruševinama, strašljiva i samoživa kućka.

Mi smo najzad videli Nemice kako plaču. One ne plaču od tuge, nego od straha. Nemački radio moli Greticu: »Žene treba da znaju ugušiti suze, kad im teku iz ovog ili onog uzroka. Zli jezici tvrde da žena više plače ukoliko ima manje razloga za to. Poznato je da velike glumice mogu plakati u svakom trenutku. To pokazuje da možemo vladati svojim suzama. Ne mačke žene ne smeju plakati.«

Loš komedijaš poziva Greticu da se ne krevelji. Ali Gretice se i ne krevelje. One plaču zato što im niko više neće poslati slaninu i meda. Plaču zato što su pored kuće čule korake nepoznatog roba. Skri-

će zbog izgorelih haljina. Deru se od straha, kad čuju zavijanje sirene: svojim urlanjem nadvikuju sirene. Gube glavu. Nisu to glumice, to su ženske koje viču zato što se približuje čas odmazde.

Prate su krv sa dečjih haljina. Nisu oprale dečju krv sa svojih ruku, saučesnice lopova, pomoćnice dželata, siložnice gnusnih ubica.

Žena — to je velika reč. U toj reči je nežnost i ponos, devojčaka čistota, samopožrtvovanje drugarice, podvig majke. Mogu li se ove ogavne ženske nazvati ženama? Zar je žena frau Smit sa njenih 160 paketa? Ne, to je živinče. To je odmazda istorije: u Nemačkoj, koja je stvorila vojsku dželata, vojsku pljačkaša, nema više one uzvišene, plemenite žene koja će-ku druga iz borbe za slobodu.

Velika je čistota ruske žene. Njenu požrtvovnost, njenu duševnu snagu opevali su naši veliki pisci. Tanja Larina, junakinja I. Turgenjeva, Ana Karenjina, Grunja — ko se nije zanosio tim uzvišenim likovima? Poznata nam je hrabrost sovjetske žene, heroizam Zoje Kosmodemjanske, ratni podvizi naših partizanki, samopregorni rad naših žena u sanitetu i u službi veze. Mi se za žensku čast borimo protiv gnusnih Nemaca.

13 novembra 1942 godine

Ilja ERENBURG

Proces u Sofiji

Bugarski narod sudi krivcima za učestvovanje Bugarske na strani fašističkog bloka.

Njemačko-fašistički zlikovci počinili su širom Evrope zločine koji svojim razmjerima nadmašuju perfidna ubistva iz doba Nerona, španske inkvizicije, židovskih pogroma, autodafa i bijelog terora koji je u krvi ugušivao revolucionarne pokrete narodnih masa nakon 1848 g. Zločine koje su počinili hitlerovci i njihovi sateliti nadmašuje sve što čovječja mašta može da zamisli. Narodi Evrope prepustani su masovnim pokoljima fašističkih silnika. Citava područja uništavana su, narod voden u logore. Ni pred čime nisu se oni začali. Katín, Kragujevac, Harkov i drugi gradovi Evrope svjedoci su najgroznijih zločina hitlerovačkih neljudi.

Citavi narodi žrtvovani su na oltar hitlerovog poretka i bili sudionici bezbrojnih ubistava, pustošenja i pljačke. Tako su bugarski izdajnici oko dvorske karmarile kraljevskih namjesnika kneza Kirila, profesora Filova i generale Mihova, gurnuli bugarski narod u rat na strani Njemačke. Zločinačka družina na čelu sa kraljem njemačke krvi, bezbrojni ministri, savjetnici, poslanici, bankari, velmože i mogućnici, omogućili su hitlerovačkim hordama da iza leđa napadnu narode Jugoslavije i Grčke, navjestili rat savezničkim narodima i vodili otvorene pljačkaške pohode protiv jedinica NOV-a Jugoslavije. Ista ta družina ubica, pljačkaša i izdajnika prikrivajući se neutralnošću prema Sovjetskom Savezu, bila je leglo svih najnepravdijih pothvata protiv ove zemlje.

Zahvaljujući pobjedama Crvene armije, Bugarska je oslobođena kako od Nijemaca, tako i od njihovih sofijskih pomoćnika. Narod Bugarske dovršava likvidaciju i posljednjeg traga fašizma. Bugarski narod okupljen oko vlade Otačestvenog fronta učestvuje u razbijanju poraženih njemačkih trupa i pomaže narodima Jugoslavije u protjerivanju hitlerovaca. Razoružana je protunarodna žandarmerija, policija, u postavlja se narodna milicija, stvara narodna armija i iz društvenog života ukidaju se i posljednji ostatci fašističkih ustanova.

Već nekoliko dana pred narodnim sudom u Sofiji vode se dva velika procesa. U jednoj sudskoj dvorani na optuženičkoj klupi sjede kraljevski namjesnici, dvorski savjetnici, ministri pretsjednici, ministri i razni »ugledni« članovi dojučerašnjih izdajničkih kabineta. U drugoj dvorani optuženi su »narodni« poslanici i drugi rukovodioci pokolja, pljačke i ubistava.

Njihove žrtve traže pravednu odmazdu; poklani, pogaženi, mučeni, popaljeni, traže da krivcima bude suđeno. I sam narod Bugarske, koji je odan načelima demokracije, slobode i napretka traži da budu zasluženo kažnjeni svi oni koji su odgovorni za sudjelovanje Bugarske u ratu na strani hitlerovaca.

Proces u Sofiji najbolji je dokaz odlučnosti vlade Otačestvenog fronta da zasluženo kazni ratne zločince i da time doprinese veliki obol budućem bratstvu među narodima Bugarske, Makedonije i Srbije. Bugarski narod odan načelima slobode, slavenske solidarnosti i napretka korača ka ostvarenju nove sretne zajednice u kojoj će Bugari naći oživotvorenje vjekovnih snova svojih najboljih sinova.

Proces u Sofiji dat će zadovoljstinu svim bezbrojnim herojima slobode palim kroz mučenja i poniženja. Danas, kada Evropom duh slobode povezuje milionske mase dojučerašnjih robova Hitlera u jedan nesalomljivi pokret, osuda u Sofiji biće najveća pobjeda narodnog mučeništva, koja će još više pojačati svenarodni anti-fašistički blok. Milioni poklanih širom citave Evrope, prognani, popljackani i obeščašćeni znadu da su njihove žrtve stvorile veliko djelo, ostvarenje nove sretne

III zasjedanje Oblasne skupštine Raspisani su neposredni tajni izbori za teritorij Dalmacije

Dana 28. i 29. prosinca održano je u Splitu III zasjedanje Oblasne skupštine, a prvo na oslobođenom teritoriju. Skupštinu je otvorio pretsjednik Oblasnog NOO -a Dalmacije Vice Buljan.

Tajnik Oblasnog NOO -a Drago Grizdić iznio je izvještaj o radu NOO -a u Dalmaciji. Danas je citava Dalmacija oslobođena zahvaljujući herojstvu naših boraca, pomoći bratske Crvene armije i vojska naših saveznika. Dalmacija je doprinijela veliki obol na dijelu oslobođenja. Preko 97.000 boraca bori se danas širom citave naše domovine da bi svim našim narodima stvorili novu sretnu zajednicu napretka i blagostanja. U posljednje vrijeme stupile su hiljade i hiljade novih boraca da i oni doprinesu svoj udio u zajedničkoj borbi.

Narodna vlast je svuda uspostavljena i normalno funkcionira. Rad na obnovi zemlje razvija se udarničkim putem. Izgrađuju se putevi, osposobljavaju željezničke pruge, obnavljaju razrušeni domovi, vodi se briga za zdravlje naroda.

U organizacionom pogledu većina odbora nije izabrana odozdo jer prilike to nijesu omogućivale. Danas, kada je citava Dalmacija oslobođena, narod će moći da putem tajnih neposrednih izbora na najdemokratskiji način izrazi svoju volju.

Pitanje preharne vojske i naroda su najglavnija pitanja koja stoje pred našu narodnu vlast. Teško ekonomsko stanje koje je izazvalo rat i pustošenja okupatora još je više pogoršalo teško stanje prehrane, koje je i u predratno doba bio jedan od najtežih problema pasivne Dalmacije. Prehranbene organizacije preduzimaju sve da bi pomogli narodu u teškom stanju i pružaju svekoliku pomoć potrebama vojske. Potrebno je da se vlastitim sredstvima pomognemo dok nam stigne pomoć, koju je već organizirao ZAVNOH i AVNOJ. U Vojvodini rezervirane su velike količine hrane za nas, a također naše narodne vlasti preduzele su mjere da bi pojačali veze sa susjednim zemljama. Promet se postepeno obnavlja, teškoće morskog transporta spriječavaju transportiranje veće količine robe i hrane.

Nijemci ponovo napadaju Na sektoru između Saara i Rajne uspjeli su da nešto napreduju

London, 7. januara. — Njemački napad na sektoru između Saara i Rajne produžuje se. Nijemci su prešli Rajnu južno od Strasbourga, gdje nastavljaju teške bojeve sa savezničkim snagama. Pod pritiskom njemačkih trupa savezničke su snage napustile mjesta Bitsche, Wissembourg i zauzele položaje na južnoj obali rijeke Lauter.

Na sektoru njemačke izbočine u Ardenima savezničke su jedinice napredovale sjeverno i zapadno od Bastogne-a. Nijemci su istočno od Bastogne-a napredovali 3 km. Na sjevernom krilu njemačke izbočine, Amerikanci su nešto napredovali nailazeći na jači otpor Nijemaca.

Jedna francuska jača patrola prodrla je na njemački teritorij nasuprot Muchlhouse-a.

zajednice demokratskih naroda.

Narodi Evrope uništavanjem ostataka fašizma, likvidiranjem i posljednjih agenata i sudionika u masovnim pokoljima, stvaraju bedeme nove Evrope, zajednice slobodnih i sretnih naroda.

Nakon oslobođenja nadeno je u državnim bankama 1.018.005.000 Kuna i 3.810.000 Lira, a u privatnim bankama 205.000.000. Izdaci za prva dva mjeseca iznosili su 261.194.324 Kuna i 2.557.999 Lira. Veće svote pozajmljene su Obnaprodu za nabavu hrane.

Dok se industrija uglavnom obnavlja, zemljoradnja mora da savlada velike poteškoće zbog nedostatka radne snage, pustošenja od strane okupatora i pomanjkanja tegleće soke i poljodjeljskog alata. Narodne vlasti preduzele su mjere za obnovu zemljoradnje i razdijelile veće količine sjemena. Najteže je pogođeno stočarstvo, koje je u nekim krajevima opalo i do 70 posto. Okupator je nemilosrdno vršio pljačke stoke. Loza je također teško stradala radi nestasice potrebnog gnjojiva, sumpora i galice.

Naše narodne vlasti mnogo su učinile na socijalnom polju. Podignute su narodne kuhinje gdje se dijeli hrana za one koji nemaju nikakvih sredstava za život. U cijeloj oblasti djeluje 6 bolnica sa oko 1.000 kreveta, 22 zdravstvene stanice i 55 lječnika.

Na polju prosvjete i tehničkih radova naše su vlasti postigle značajne uspjehe.

Tajnik Oblasnog NOO -a dr. Miloš Zanko kazao je u svome razlaganju: »Nije pred nama samo zadatak obnove nego i izgradnje narodne vlasti. Učiti se razvijati obilježja demokratske vlasti, davati pomoć u radu nižim odborima i osoblju, ne potejenjivati stručna znanja, unositi što više plana, čuvati narodnu imovinu i ne precjenjivati male uspjehe, držati čvrsto vezu sa narodom«.

Druga tačka dnevnog reda bila je raspis izbor za seoske, mjesne i gradske NOO -e. Izbori će biti provedeni na osnovu deklaracije o osnovnim pravima naroda i građana demokratske Hrvatske donesene na III zasjedanju ZAVNOH-a. Izbori će biti provedeni na osnovu općeg jednakog i neposrednog izbornog prava tajnim glasanjem. Prihvaćeno je da se neposredni tajni izbori provedu od 1. veljače do 15. ožujka na citavom području Dalmacije, da se do 10. siječnja formiraju okružne, a zatim seoske, mjesne i gradske izborne komisije.

Započelo je zasjedanje američkog kongresa

Washington, 4. januara — Započelo je 97. zasjedanje američkog Kongresa. Kongres se sada nalazi pred odlukama od izvanredne važnosti za SAD, pa i za sve države svijeta. Pretsjednik Roosevelt održaće 6. -og svoj nastupni govor iz kojega će se razabrati smjernice buduće politike SAD-a. Gospodin Roosevelt u izjavi prilikom otvaranja Kongresa kazao je da očekuje da će se sastati sa gospodinom Churchillom i maršalom Staljinom. Osvrćući se na pisanje pojedinih novina o nesuglasicama među saveznicima, izjavio je: »Između saveznika postoji prisna saradnja. Oni koji pišu o nesuglasicama i razlikama često zaboravljaju na razliku između načela i pojedinosti«.

U skupštini demokrati imaju 243 svoja pretstavnika od ukupno 435, dok republikanci imaju 190 pretstavnika. Stanje u Senatu nije izmijenjeno; demokrati raspolažu sa 57, a republikanci sa 38 članova. Kongres treba da izabere pretsjednika Kongresa. Kako demokrati imaju većinu to je osiguran izbor članu demokratske stranke.

Politika aktivnog sudjelovanja Amerike u ratu na strani savezničkih naroda ima danas mnogo veću podršku budući je Roosevelt na posljednjim pretsjedničkim izborima dobio uvjerljivu većinu i njegova politika uživa podršku većine naroda.

Gospodin Roosevelt izašao je na izbore sa parolom aktivnog sudjelovanja SAD -a na strani velikih saveznika, mobilizacije svih raspoloživih ljudskih i materijalnih snaga za što prije uspješno dokrajčanje rata, poboljšanje uslova rada i provadanje socijalnih mjera za obezbjeđenje zaštite radnika u slučaju nezaposlenosti, bolesti i iznemoglosti.

Moskva je stigla mađarska mirovna delegacija

Moskva, 5. januara — U Moskvu je stigla mađarska delegacija u cilju sklapanja primirja. Nova privremena nacionalna vlada Mađarske postavila je sebi za cilj da sve učini kako bi oprala ljagu sa Mađarskog naroda za izdajničku rabotu njemačko-mađarskih agenata. Cilj nove vlade je da uspostavi prijateljske odnose sa savezničkim narodima, da u zemlji likvidira ostatke fašističkih zlikovaca i da narodu povрати slobodu i blagostanje.

Grof Karoly pretsjednik udruženja slobodnih Mađara u Londonu u jednoj svojoj izjavi pozvao je sav narod na suradnju sa savezničkim narodima, posebice, sa narodima Sovjetskog Saveza, podvukao potrebu provođenja agrarne reforme, da se raspodjeli zemlja seljacima koji ju obrađuju i da se u zemlju uvedu tekovine demokracije. Samo kroz demokraciju i aktivnu borbu protiv hitlerovačko-salašijevih zločinaca narod Mađarske naći će ostvarenje svojih opravdanih zahtjeva.

Posjet gospodina Churchilla Francuskoj

London, 6. januara. — Gospodin Churchill u pratnji šefa imperijalnog generalštaba u Evropi održao je konferenciju u Francuskoj sa generalima Eisenhowerom i Montgomeryem, zatim sa generalom De Gaulle -om i britanskim ambasadorom u Francuskoj.

»Atlantska povelja u budućem društvu odigrati će važnu ulogu, jer ona, iako ne potpisana, priznata je od svih ujedinjenih naroda.« (Roosevelt)